

ПРАВНИТЕ ЦЕННОСТИ КАТО КУЛТУРНО ЗНАЧИМИ ОРИЕНТИРИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО ЧУЖД ЕЗИК НА СТУДЕНТИ ЮРИСТИ

Галина Шамонина, Боряна Костова

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Резюме. Настоящото изследване предлага дидактически модел за развиване на межкултурна комуникативна компетентност и правни ценности в университетски курс по специализиран чужд език за юристи. Моделът отговаря на необходимостта езиковото обучение да надхвърли чисто лингвистичните умения и да насърчи интеркултурна осъзнатост, критическо мислене и гражданска отговорност. Ключов елемент в модела е използването на културно специфични наративи като мита за американската изключителност. Той се превръща в инструмент за анализ на връзките между културните кодове и юридическия дискурс. Представени са три методически подхода: дискурсивен (анализ на интертекстуалност в правно-политически текстове), етнографски (потапяне в институционални контексти) и проблемен (разглеждане на знакови съдебни дела). Целта е едновременно изграждане на езикова, социолингвистична и дискурсивна компетентност и формиране на ценности като справедливост и равенство. Моделът подготвя студентите не само за професионална комуникация, но и за активно, отговорно участие в глобализирана правна и културна среда.

Ключови думи: межкултурна комуникативна компетентност; лингводидактология, чужд език за специални цели; чуждоезиково обучение в университетска среда

Темата за межкултурната комуникация и свързаните с нея умения и компетентности в контекста на чуждоезиковото обучение е обект на научен интерес от няколко десетилетия насам. Актуалността ѝ днес се обуславя от все по-ясното осъзнаване, че дори в рамките на националната държава съвременното общество е полифонично – с множество гласове, интереси и културни кодове. Чрез социалните медии и други канали вече може да се получи информация за случващото се в различни културни реалности, което води до осъзнаване на споделени ценности и цели. Световните събития и движения от недалечното минало като „Животът на чернокожите има значение“, Женския марш с ро-

зовите шапки, ученическите стачки за климата и други подсказват, че следва да се издигне значението на межкултурната комуникативна компетентност не само за пътуване и междуличностна интеракция, но и за разбиране, обсъждане и откриване на нови пътища за транснационално сътрудничество и промяна на обществото. Доколкото чуждоезиковото обучение може да реализира подобна амбициозна цел, е основният фокус на настоящото изследване. Изследователските въпроси се отнасят до разработване на модел за развиване на межкултурна комуникативна компетентност в специализиран университетски курс по чужд език. Хипотезата е, че е възможно да бъдат формирани правни ценности като резултат от стратегиите за преподаване и разработените учебни материали.

Няколко са отправните точки за аргументирането на подобна теза. На първо място е мисленето за езика като за висша форма на човешко изразяване, а за чуждите езици – като за „комуникационен вектор за прокарване на мостове между култури и хора“. Според Д. Веселинов, „чуждестранните езикови системи въвеждат обикновено интернационализиран образ на езика, който предлагат за изучаване, и представят езиковата картина на света с помощта на съответните национални стереотипи и идеология“ (Veselinov 2019, pp. 7 – 8). Запознаването с националните стереотипи на изучавания език и с идеологията, която те легитимират, следва да бъде включено в програмата на университетските курсове по чужд език. Второ, налага се разбирането, че ролята на специализираното чуждоезиково обучение във висшето образование е да усъвършенства езикови и комуникационни умения, за да подготви в езиково и функционално отношение специалисти за пазара на труда, които постоянно разширяват както професионалните си познания, така и езиковата си култура. Това може да бъде постигнато чрез въвеждане на креативни иновативни идеи и стратегии за преподаване, които стимулират мотивацията и увеличават резултата от обучението (Veselinov & Dilkova 2024). Трето, водещи изследователи в чуждоезиковата методика посочват, че в резултат от глобализацията и интеграцията на обществените системи се създава единно образователно пространство, чиято цел е „да обучава и възпитава специалисти от нов тип, способни да осъзнават многомерността на заобикалящия ги свят и взаимоотношенията в него, необходими за развитието на единна международна общност“ (Cherneva 2023, p. 16). Това е предпоставка в съдържанието на университетските курсове по чужд език да бъдат включени дискурси, отразяващи ценностите на дадена култура, а обучението да е насочено към разширяване на разбирането им чрез използването на чуждия език.

Межкултурна комуникативна компетентност

Структурата на межкултурната комуникативна компетентност е многокомпонентна. Една от причините за терминологичната сложност е, че голя-

ма част от изследователите работят в сфери извън чуждоезиковото обучение и предлагат не само различни трактовки, но и различна терминология като *intercultural competence*, *intercultural communication competence*, *intercultural communicative competence*, *cross-cultural competence*, *multicultural competence*, *cultural fluency*, *intercultural sensitivity*, *cultural intelligence* (Jackson 2014, p. 766). Една от тези трактовки се откроява във връзка с целите и задачите на изследването и задава посоката на последващата аргументация. Според Ф. Янд межкултурната комуникативна компетентност изисква не само да се познават устойчивите културни ценности, но и да се осъзнава фактът, че собствените културни ценности влияят на начина, по който възприемаме себе си и другите (Jandt 2007).

Следва да се отбележи обаче, че езиковият компонент е основен елемент в межкултурната комуникация, а голяма част от нея се провежда на чужд за комуникантите език. Ето защо академичната дисциплина, в която тази тема заема естественото си място, е „Чужд език“. Именно от тези позиции и въз основа на съществуващите теории за комуникативната компетентност се прави важното разграничение между понятията межкултурна компетентност и межкултурна комуникативна компетентност (Aguilar 2007; Byram 2021). За разлика от межкултурната компетентност, която включва умения и способности, които се прилагат при общуване на роден език с представители на други култури, межкултурната комуникативна компетентност се отнася до способността за успешна комуникация в межкултурен контекст при използване на чужд/нероден език. Фокусът е върху създаването и поддържането на отношения, разбирането на културноспецифичните нюанси на изказванията, а не върху предаването на съобщения или обмена на информация.

В статията се придържахме към структурата и съдържанието на понятията, формуирани от М. Бирам и Н.Чернева (Byram 2021, pp. 60 – 67; Cherneva 2023, pp. 17 – 18). Межкултурната компетентност включва пет компонента, като първите два са предпоставки за успешна межкултурна комуникация, а останалите три се отнасят до необходимите умения: (1) нагласи, включително емпатия; (2) познаване на ценностни културни универсалии (вербални и невербални); (3) умения за интерпретиране на културните практики и значения и съотнасяне на културите; (4) умения за етнографичност, осъзнатост за прилагане на знанията за културата и рече-поведенчески стратегии; (5) способност за критична оценка на ценностите в различните култури. Межкултурната комуникативна компетентност има три измерения.

1. Езикова компетентност: способността да се прилага знание за правилата на стандартната версия на езика с цел създаване и разбиране на устна и писмена реч.

2. Социолингвистична компетентност: способността да се придават на езика, използван от събеседника – независимо дали е носител на езика, или

не – значения, които са приети за даденост от събеседника, или които се договарят и изясняват в хода на общуването.

3. Дискурсна компетентност: способността да се използват, откриват и договарят стратегии за създаване и тълкуване на монологични или диалогични текстове, които следват културните норми на събеседника или се изграждат като интеркултурни текстове за конкретни цели.

Развиването на межкултурна комуникативна компетентност се основава на комплекс от дидактически свързани принципи и методика, които отчитат както необходимостта да се изгради межкултурно образована личност, която носи свой собствен езиков и културен потенциал, така и влиянието на контекста – националните и политическите особености на страната, в която се изучава чуждият език, наред с условията за изучаването му. Важен резултат от межкултурното чуждоезиково обучение, особено в страните от Европейския съюз, е очакването то да прерасне в гражданско образование, което да възпитава социална отговорност и демократични ценности (Byram 2021).

Културни кодове и правни ценности

Културните кодове, които представляват съдържателната част на межкултурната компетентност, са културноспецифични наративи, служещи за идеализиран модел на обществото. Тяхната функция е да изграждат националното съзнание и културната идентичност на членовете на определена общност. Често тези кодове се определят като „ключови думи“ (Wierzbicka 1997) или „културни/политически митове“ (Austermühl 2014). Те са митове дотолкова, доколкото подобно на сакралните митове представляват повествования за миналото, настоящето и прогнозируемото бъдеще; разказват за произхода и основите на общността; възприемат се за истинни от определени социални групи и се разказват като назидателни истории. Представяйки реални исторически събития и личности, те служат за модел на реалността и за образец на поведение за тези, които вярват в мита. Както свещените митове се реализират в различни повествователни жанрове като епос или приказка, така и културните митове придобиват различни форми, като намират отражение в телевизионни филми, репортажи, плакати и ритуали, свързани със значими дати.

Културният мит се счита за функционално еквивалентен с ценностите на обществото, особено с идеологическите нагласи (Kranert 2018). Това се наблюдава както в плана на съдържание, така и в плана на изразяване – подбора на информацията, подбора на повествователните средства и граматичните конструкции, общата организация на разказа, мястото или ритуала за представянето му на определени реципиенти. Езикът, който е емоционално украсен и ритуализиран, е въздействащ и би могъл да възпрепятства самостоятелното мислене (Flood 2002).

Така например митът за американската изключителност е един от културноспецифичните и силно идеологически натоварените митове (Lipset 1996), който е особено характерен за американския политически дискурс и е породен от т.нар. „гражданска религия“ (англ. *civic religion*). С други думи, понятието *изключителност* назовава характеристиките не само на политическата система, които са уникални само за нея поради някои специфични исторически факти и процеси, а и митологизираната история на държавата като източник на национална гордост.

Митът за американската изключителност е широко използван за легитимизация в политическата сфера. Той съществува в няколко разновидности: мит за създаването на американската нация, мит за обетованата земя, мит за уникалната американска нация. Потенциалът на мита за американската изключителност като културен код е да направи връзка между политическата социокултурната реалност и личния опит на адресатите, като премахне социалните различия. Следователно една от функциите на американската изключителност като културноспецифичен мит е да създаде емоционална връзка на говорещия политик с аудиторията, като свърже политическа реалност с личния опит на адресатите. Ето защо този мит е предпочитано реторично средство в политическата комуникация.

Възможно е някои културни кодове да се реконтекстуализират, като се възприемат като ценност и в правната система и юриспруденцията. Според дефиницията на понятието *правна ценност*, предложена от С. Наумова, „ценност е всяка идея, по отношение на която отделните индивиди или социални групи изпитват уважение, [...] необходима е за поддържане на вътрешна солидарност на групата, на нейната сила и значение в общата социална структура“ (Naumova 2012, p. 123). Ценността отразява влиянието на културата, политиката и идеологията върху личността. За правна ценност в съвременните демократични общества се възприемат идеи като свобода, справедливост, независимост, равенство и други. Те са част от духовния свят на обществото и трябва да получат правно изражение, т.е. бъдат утвърдени като правна норма, за да служат за мотиви на съдебни решения. Ето защо не бива да бъдат отъждествявани с правни принципи, пример за които са понятия като *правова държава, върховенство на закона, разделение на властите, реална възможност за съдебна защита на накърнени права и законни интереси*. Трябва да се има предвид, че ценностите са „идеалният първообраз на принципите и мотив за установяването [на правните принципи]“. Разликата между ценности и принципи не е в съдържателен план, а във функционален и формален, с други думи – в ролята и начина на проявление (Stoilov 2018, p. 45).

Доколко *американската изключителност* е правна ценност, част от ценностната ориентация на американското общество и възприемането на правните принципи и норми, е въпрос, който се отнася до наличието на правно

съзнание, от една страна, у законодателя и правоприлагащите органи, а от друга – у обикновените граждани, които са адресати на правните норми (Naumova 2023).

Както се посочва от някои изследователи на съвременното американско общество, положителното отношение към правото и неговите принципи, както и към правосъдната система в САЩ е поведение на гражданите, което е уникално и културноспецифично. То се реализира чрез интерес към работата на институциите и въпросите, които те разрешават, наред с участие в съдебни процеси. Ето защо американците се описват като хора, които често се съдят в търсене на справедливостта. Няколко причини се изтъкват за доверието и като цяло положителните нагласи на обикновените граждани към американската правосъдна система (Mauk & Oakland 2009, pp. 198 – 202).

Не само общественият, но и личният живот се основава на идеите на конституционализма. Декларацията за независимост, Конституцията и Декларацията за правата се възприемат като свещени писания, които създават конституционната рамка на справедливо общество. Независимо че социалната и политическата справедливост не е напълно постижима, поне не във всички случаи, съществува увереност, че тя зависи от гаранциите, зададени в горепосочените документи, за спазване на гражданските свободи и разделение на властите. В този смисъл културният мит за американската изключителност не просто служи за илюстриране на абстрактни понятия, но задава ценности като равенство, справедливост и създава двупосочна отговорност – от обществото към личността и от личността към обществото.

Американската изключителност се проявява в юридическия контекст чрез документи като Конституцията на САЩ и Декларацията за независимост. Честото позоваване на тези основополагащи документи не само в политическия дискурс, но и в съдебната практика – например в знаменити решения като *Marbury v. Madison* (1803) и *Brown v. Board of Education* (1954) – демонстрират как културно обусловените ценности се трансформират в правни аргументи. Така митът функционира като мост между метаюридическите понятия за справедливост и формалните правни норми.

Методически модел за развиване на межкултурна комуникативна компетентност и правни ценности в чуждоезиковото обучение за специални цели

Обучението по специализиран чужд език, както отбелязват Д. Веселинов и Цв. Дилкова, трябва да отговаря на реалните комуникативни потребности на студентите, като използва автентични материали и стимулира иновативни педагогически практики (Veselinov & Dilkova 2024). Традиционният подход, базиран основно на граматика и превод, отстъпва място на компетентностния и дискурсивния подход, при които студентите работят с автентични текстове, симулации

на реални ситуации, казуси/проблеми и проекти. Методическият модел за развиване на межкултурна комуникативна компетентност и правни ценности в контекста на университетски курс по юридически английски език, които предлагаме, включва комбинация от дискурсивен и етнографски подход и проблемна технология. Дискурсивният подход се отнася до развиване на дискурсивния елемент на межкултурната комуникативна компетентност с акцент върху интертекстуалността като текстов стандарт с отчитане на социокултурния контекст за конструиране на значения. Етнографският подход се разглежда като вид изследователска дейност, която цели да формира нагласи и умения за интерпретиране на социални и културни практики. Проблемната технология, като система от дидактически обосновани дейности за откриване и решаване на проблемна професионална ситуация, насочва към съществуващи противоречия, конфликти и трудности в практиката. В специализираното чуждоезиково обучение тя предполага овладяване на чуждия език чрез самостоятелно решаване от обучаемите на теоретични и практически задачи. Източник на проблем могат да бъдат както ситуации, така и текстове, които биха получили противоречива оценка от различни комуниканти (Moskovkin & Shamonina 2017; Terzieva et al. 2015).

Дискурсивен подход

Aim:

The purpose of the learning material is to develop learners' intercultural awareness that main legal texts (the US Constitution, the Declaration of Independence and the twenty-seven amendments to the Constitution) have become part of American culture.

Practical tasks:

Study two campaign speeches by two presidential representatives with different political affiliations at <https://www.presidency.ucsb.edu/>.

Focus on instances of intertextuality, especially allusions and citations from the US Constitution, the Declaration of Independence and the twenty-seven amendments to the Constitution.

Conduct content and appraisal analysis.

How many instances of intertextuality of this type can you find in the speeches? What are the speakers trying to legitimize by those usages? Are these instances of intertextuality used in a positive or in a negative way? What is the attitude of the speaker to the legal documents?

Expected outcome:

Students write an essay on the value of American legal documents for political leaders and ordinary citizens in the USA.

During the discussion session students are expected to express their personal view of the Bulgarian constitution and how it is dependent on the discourse on legislation.

Етнографски подход

Aim:

The purpose of the learning material is to develop learners' intercultural knowledge of US Legislature.

Practical tasks:

Make a virtual tour of the US Congress at https://www.youtube.com/watch?v=_LMDT_RPCqs.

What makes US Congress an exceptional institution? From what perspective does it tell the myth of American exceptionalism?

Check how you can visit the building of US Congress at <https://www.youtube.com/watch?v=l9bIZR5Um10>.

How does access and tours of US Congress construct the symbolic importance of the institution?

Expected outcome:

Students write a report on how to visit US Congress (visiting hours, restrictions and reservations, important must-see places).

During the discussion session students are expected to report on how to visit the Bulgarian National Assembly and express their personal view on the value attached to the institution by ordinary citizens.

Проблемен подход

Aim:

The purpose of the learning material is to develop learners' intercultural skills for interpreting legal (cultural) practices and meanings and critically evaluating values in different cultures.

Practical tasks:

Study two legal cases:

Marbury v. Madison (1803) at <https://www.oyez.org/cases/1789-1850/5us137>;

Brown v. Board of Education (1954) at <https://www.oyez.org/cases/1940-1955/347us483>.

For a detailed account and further historical context check the following podcast at <https://www.bbc.com/audio/play/p052vsq4>

What did the Supreme Court decide in each case?

What is the significance of each case?

What was the aftermath of the two cases?

How do the cases transpire the myth of American exceptionalism?

Expected outcome:

Students write an academic essay on one of the topics:

– The system of checks and balances in the USA as an expression of the myth of American exceptionalism

– The role of the myth of American exceptionalism in human rights protection in the USA

During the discussion session students are expected to report on the separation of powers and its institutions in Bulgaria.

Заклучение

Межкултурната комуникативна компетентност се формира не само чрез опознаване на чуждата култура, но и чрез критическа рефлексия, т.е. осмисляне на собствените културни нагласи и на влиянието, което оказват върху отделната личност и обществото, като цяло. Задачи като сравнение между отношението на политици и граждани към юридически документи и институции на законодателната власт помагат на студентите да осъзнаят плурализма на ценностите. Съприкосновението с документи и институции през призмата на съпреживяването на обикновения гражданин създават условия да се преосмисли ролята и значението им и да се изградят правни ценности и нагласи.

Рефлексивните есета и доклади, дискуссионните форуми засилват способността на обучаемите да аргументират културно чувствителни позиции. Предложеният методически модел, основан на иновационни подходи, отговаря на изискванията на новата парадигма в университетското чуждоезиково обучение в България, която насърчава транслингвистична и транскултурната компетентност. В контекста на езиковото обучение за специални цели това означава, че се акцентира върху постигането на конкретни резултати от обучението, като превключване между езикови регистри, дискурсивни рамки и културни кодове в зависимост от конкретната професионална ситуация.

Правното съзнание не е просто познаване на правото, а система от ценности, нагласи и поведение, свързани с идеите за справедливост, ред и социална отговорност. Обучението в специализиран курс по чужд език за юристи дава възможност за развитие на такова съзнание чрез включването на теми като равенство пред закона, права на човека, съдебна практика и институционално доверие наред с развиването на умения за аргументация, етичност и критично мислене. В съвременния свят, в който границите между култури и професии са все по-размити, межкултурната комуникативна компетентност гарантира успешна професионална и личностна реализация и устойчиво образование.

ЛИТЕРАТУРА

ВЕСЕЛИНОВ, Д., 2019. Изследователски аспекти на съвременната лингводидактология. *Чуждоезиково обучение*, Т. 46, № 1, с. 7 – 8. ISSN 0205-1834.

МОСКОВКИН, Л. & Г. ШАМОНИНА, 2017. *Продуктивные инновационные технологии в обучении русскому языку как ино-*

- странному. Москва: Русский язык. Курсы, 2017. ISBN 978-5-88337-450-9.
- НАУМОВА, С., 2012. *Социология на правото. Исторически традиции и перспективи за развитие*. София: БАН, Институт за държавата и правото. ISBN 9546320374.
- НАУМОВА, С., 2023. Правното съзнание и принципът Rule of Law като предизвикателство пред правната система. В: *Право – предизвикателства и решения*. Варна: Университетско издателство ВСУ „Черноризец Храбър“, с. 105 – 113. ISSN 1313-7263.
- ТЕРЗИЕВА, С., АНТОВ, П., ПАНЧЕВА, Т., 2015. Казусен подход в обучението по чужд език на студенти от инженерно-технически специалности. *Чуждоезиково обучение*, Т. 42, № 1, с. 56 – 68. ISSN 0205-1834.
- СТОИЛОВ, Я., 2018. *Правните принципи. Теория и приложение*. София: Сиби. ISBN: 978-619-226-085-9.
- ЧЕРНЕВА, Н., 2023. *Лингводидактологични пространства на културния диалог*. Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“. ISBN 978-619-202-875-6.

REFERENCES

- AGUILAR, M. J. C., 2007. Dealing with Intercultural Communicative Competence in the Foreign Language Classroom. In: E. A. SOLER & M. P. S. JORDÀ (Eds.) *Intercultural Language Use and Language Learning*, pp. 59 – 79. Springer. ISBN 978-1-4020-5635-2.
- AUSTERMÜL, F., 2014. *American scaffold. Intertextuality and identity in American presidential discourse*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. ISBN 978-90-272-0644-2.
- BYRAM, M., 2021. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence: Revisited*. Bristol: Multilingual Matters. ISBN-13: 978-1-80041-023-7.
- CHERNEVA, N., 2023. *Lingvodidaktologichni prostranstva na kulturniya dialog*. Plovdiv: Universitetsko izdatelstvo “Paisii Hilendarski” [in Bulgarian]. ISBN 978-619-202-875-6.
- FLOOD, CH., 2002. *Political myth. A theoretical introduction*. London/ New York: Routledge. ISBN 978-081-530-096-0.
- JACKSON, J., 2014. *Introducing Language and Intercultural Communication*. London/New York: Routledge. ISBN: 978-0-415-60199-3.
- JANDT, F., 2007. *An Introduction to Intercultural Communication: Identities in a Global Community*. Thousand Oaks, CA: Sage. ISBN: 1-4129-1442-6.

- KRANERT, M., 2018. Political myth as legitimation strategy. The case of the golden age myth in the discourses of the Third Wave. *Journal of Language and Politics*, vol. 17, no. 6, pp. 882 – 906. ISSN 1569-2159.
- LIPSET, S. M., 1996. *American Exceptionalism: A Double-Edged Sword*. New York/London: W. W. Norton & Company. ISBN 9780393037258.
- MAUK, D. & J. OAKLAND, 2009. *American Civilization: An Introduction*. London/New York: Routledge. ISBN 9780203717967.
- MOSKOVKIN, L. & G. SHAMONINA, 2017. *Produktivnaye innovatsionnaye tehnologii v obuchenii russkomu yazaiku kak inostrannomu*. Moskva: Russkiy yazayk. Kursay, 2017. ISBN 978-5-88337-450-9.
- NAUMOVA, S., 2012. *Sotsiologiya na pravoto. Istoricheski traditsii i perspektivi za razvitie*. Sofia: BAN, Institut za darzhavata i pravoto [in Bulgarian]. ISBN 9546320374.
- NAUMOVA, S., 2023. Pravnoto saznanie i printsipat Rule of Law kato predizvikatelstvo pred pravната система. In: *Law – Predizvikatelstva i resheniya*. Varna: Universitetsko izdatelstvo VSU “Chernorizets Hrabar”, pp. 105 – 113 [in Bulgarian]. ISSN 1313-7263.
- STOILOV, Y., 2018. *Pravni printsipi. Teoriya i prilozhenie*. Sofia: Sibi [in Bulgarian]. ISBN: 978-619-226-085-9.
- TERZIEVA, S., ANTONOV, P., PANCHEVA, T., 2015. Kazusen podhod v obuchenieto po chuzhd ezik na studenti ot inzhinerno-tehnicheski spetsialnosti. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 42, no. 1, pp. 56 – 68 [in Bulgarian]. ISSN 0205-1834.
- VESELINOV, D., 2019. Izsledovatelски aspekti na savremennata lingvodidaktologia. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 47, no. 1, pp. 7 – 8 [in Bulgarian]. ISSN 0205-1834.
- VESELINOV, D. & TZ. DILKOVA, 2024. Language Learning for Specific Purposes in Higher Education – Experiences and Trends. *Chuzhdoezikovo obuchenie-Foreign Language Teaching*, vol. 51, no. 3, pp. 336 – 341 [in Bulgarian]. ISSN 0205-1834.
- WIERZBICKA, A., 1997. *Understanding cultures through their key words: English, Russian, Polish, German, and Japanese*. NY, Oxford: OUP. ISBN 0-19-508836-0.

LEGAL VALUES AS A CULTURE-SPECIFIC FRAMEWORK IN FOREIGN LANGUAGE TRAINING OF LAW STUDENTS

Abstract. This study proposes a pedagogical model for developing intercultural communicative competence and legal values through a university ESP course in legal English. The model responds to the growing need for language education that transcends linguistic proficiency to foster intercultural awareness, critical thinking, and civic responsibility. Central to the model is the integration of culturally specific narratives – particularly the myth of American exceptionalism – as tools for examining the intersection of cultural codes and legal discourse. Three methodological approaches are presented: discursive (focusing on intertextual analysis of legal-political texts), ethnographic (immersing learners in institutional contexts), and problem-based (analyzing landmark legal cases). These approaches are designed to build linguistic, sociolinguistic, and discourse competencies while instilling values such as justice and equality. The model aims not only to prepare students for professional communication but also to cultivate reflective, socially engaged individuals capable of navigating complex intercultural and legal environments.

Keywords: intercultural communicative competence; linguodidactology; foreign language for specific purposes; foreign language education in a university setting

✉ **Prof. Dr. Galina Shamonina**

WoS Researcher ID: R-5266-2017

ORCID iD: 0000-0002-6427-2617

Department of Foreign Language Teaching and Post-graduate Qualification

Varna Free University

Varna, Bulgaria

E-mail: shamonina@vfu.bg

✉ **Dr. Boryana Kostova**

WoS Researcher ID: KBQ-1423-2024

ORCID iD: 0000-0002-6207-924X

Department of Foreign Language Teaching and Post-graduate Qualification

Varna Free University

Varna, Bulgaria

E-mail: boryana.kostova@vfu.bg